UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini

Albertus <de Padua>

Vlme, 1480

Prima pars

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Visual Library

imploꝛabimus dicentes. Aue maria ꝛc. Prima pars. A

Ntrauit Jh̄s in quoddā caſtellū ꝛc. Bm̄q dic̄ Hier. ceteris ꝑ ptes. in Maria vero tota ſe infudit plenitudo grārum. Gratiaꝝ aūt quedā ꝑtinent ad actiuam vitam, quedā ad ꝯtemplatiuā. q̄dam ad meritū vite quedā ad ꝓmiū. ideo hodierno die euangeliū legit̄ de gratijs actiue vite. que appuerunt in Martha. et gratis ꝯtemplatiue que refulſerunt in maria. qꝛ Martha fuit merito actiue vite. et Maria fuit ꝓmio ꝯtemplacōis. Jn hoc igit̄ euangelio. tria tangunt̄. ꝓmū q̄ꝫ deuote xp̄us fuit ſuſceptus hoſpitio. Bm̄ eſt quia Martha eum interpellauit de ſoꝛoꝛis ocio. ibi. queſte tit. Tercium eſt quō xp̄us ꝑ defenſione marie quietē eius ꝓtulerit marthe exercitio. ibi. Et rn̄dens. Circa ꝓmū tria facit. ꝓmittit eniꝫ ſuſceptio ſaluatoꝛis. Jntrauit Jh̄s in quoddā caſtellū: Orige. Nomē caſtelli hic tacet Lucas. ſꝫ Johannes exp̄mit vocās ipm bethaniā. que interp̄tat̄ domus obediēcie. B Nota qꝛ hoc caſtellum ſignificat virginitatē beate v̄ginis. eius hūilitatē eius obedienciā. et ipſius excellenciā Caſtellū nanqꝫ nomē habet a caſtitate. et dr̄ quaſi caſtū lilium. tale caſtellū eſt beata virgo. ipſa em̄ eſt caſtitatis lilium cui dr̄ Can. 7. venter tuus ſicut aceruus tritici vallatus liliis. Sola em̄ caſtitas virginalis lilio ꝯparatur. qꝛ lilium nō ꝓducit fructū. caſtitas vero ꝯiugalis et vidualis aliis floribꝫ ꝓducentibꝫ fructum ꝯparantur. Jtem caſtellum diminutiue dr̄ quaſi ꝑuum caſtrū. et ſiḡt beate v̄ginis hūilitatem. que de ſe ꝑua ſenciebat. iuxta illud. cū eſſem ꝑuula placui altiſſimo Jtem caſtellū iſtud dicit̄ fuiſſe de bethania. que dicit̄ domus obediencie. et vere beata virgo fuit domus obediencie. obtulit em̄ ſe obedientē diuine incarnacōi dicēs. Ecce ancilla dn̄i. fiat mihi ſm̄ verbū tuū Jtem dr̄ caſtellū q̄ſi alta caſa. vere quidē beata v̄go alta dom⁹ fuit alta ſitu. qꝛ ſtatus eius eſt ſuꝑ omnē ſtatū creature. ſicut archa Noe quā aq̄ eleuauerunt in ſublimi. alta etiā edifitio v̄tutum. alta vlterius dignitate fabricacōis. qꝛ ipſe fundauit eā altiſſimus. qui eaꝫ inhabitat. Pſalm. Quis ſicut dominus deus noſter qui in altis habitat. et iterum. ſanctificauit tabernaculū ſuū altiſſim⁹. inde rurſus ad nos venit. Luc. 1. viſitauit nos oꝛiens ex alto. Tale igit̄ caſtellum caſtitate decoꝛatū. hūilitate munitū. ditatū obediēcia et excellencia eleuatū. intrauit Jh̄us ſaluatoꝛ nr̄ q̄n carnē aſſumpſit ex v̄gine. Et bene caſtellū intrauit. qꝛ expugnaturus venit humani generis inimicū. et ꝓbiturus amicis recurſum. Juxta illud quod legit̄. 1. Re. 4. cognouerūt philiſtei. i. demones q̄ ar-

Quidam hoc loco dicunt castellum esse domum, vel locum, in quo munitiones bellicae servantur, et pulveres, globi, tormenta bellica e. vel uterus B. Mariae, ut fecit e. sic venter Mariae ... spiritualiter quidem e pie quidem sic intellig. et exponi potest. sed iuxta literam stat hoc loco castellum oppidulum vel parvam civitatem, ut ubi ibat in castellum Intravit. verbum hoc habet denotat magis quid fecisse christum, ut intravit in domum ... principis ...

chadñi .i. xp̄us venit in caſtra . et timuerūt dicētes . venit deus
in caſtra . ve nobis . et ingemuerūt . quot inimici expugnati ſunt
ꝓpter iſtud caſtrū . quociens vero et quot amici p̄ſidium habu=
erunt . ante tp̄us deficiet quā enarrari poſſint . ¶ Sequit̄
quis xp̄m ſuſceperit : Et mulier quedaꝫ Martha noīe excepit
illum in domū ſuā : Aug . quia dñs in ꝓpria venit . ⁊ ſui eū non
receperūt . tanq̄ȝ hoſpes ſuſceptus eſt in domo Marthe . ſicut ſo=
lent ſuſcepi peregrini . ſed tñ ſuſcepit famula dominū . egra ſal=
uatorem . creatura creatoreꝫ . Beata fuit hec mulier que in do=
mum ſuam excipe meruit ſaluatorem . beati nihillominus ſunt
qui xp̄i miniſtros ſuſcipiunt . quia eos ſuſcipiendo xp̄m ipſū re=
cipiunt . Mat . 10 . qui vos recipit me recipit . ⁊ Mat . 25 . Quod
vni ex minimis meis feciſtis mihi feciſtis . Nota q̄ beata vir=
go Maria recte p̄ Marthā intelligit̄ . que xp̄m ſuſcepit hoſpicio
martha enī hebraice dr̄ ꝓuocās . ſyriace dominans . latine vero
nomē habet a marte quaſi martē tenēs . Ipſa quidē virgo pro
uocauit dñm p̄cibus importunis ⁊ deſideriis orōnū ardentiū .
vt dei filius carnem aſſumeret p̄ liberatōe generis humani nec
vlle preces p̄triarcharū . aut ꝓphetaꝝ orōnes . vel deſideria ſan=
ctorum p̄rm . tante fuerunt efficacie apud dñm ſicut p̄ces beate
virginis . 1 . Re . 1 . Ego ſū mulier illa que ſteti corā te hic orās
dñm p̄ puero iſto . oraui et dedit mihi dñs petitionē meā . quā
poſtulaui eum . Item beata virgo eſt Martha .i. dominans . q̄a
maledictio mulieꝝ qua ſubijciebant̄ poteſtati ⁊ dñationi . viro=
rum . ↄuerſa eſt in benedictionē eius . q̄ ipſa dominat̄ omnium
z . Eſdre . 3 . Oportet vos ſcire q̄ mulieres viris dñant̄ . Itē bea=
ta virgo eſt Martha q̄ſi marteꝫ tenens inimicū . ſ. hūani gene=
ris ↄculcatum Gen . 3 . ipſa conteret caput tuuꝫ . et Iudicū . 4 . in
manu mulieris tradetur ſiſara . Itē iſta mulr̄ dicit̄ quedam ſin=
laritate . ſ. nulla ei ſimilis eſt . vnde Beda nec p̄maꝫ ſimilē viſa
eſt . nec habere ſeq̄ntem ſola ſine exemplo placuit virgo xp̄o .
Iudith . 11 . Non eſt inuēta talis mulier ſup̄ terram . in ↄſpectu .
in pulchritudine . et in ſenſu verboꝝ . Item hec talis mulier xp̄ȝ
ſuſcepit in domo vteri ſui . et in domo mentis ſue . Eccl . 24 . Qui
creauit me . requieuit in tabernaculo meo Suſcepit eū in domo
vteri v̄ginalis . in domo pudicicie et honeſtatis . in domo mun=
dicie et ſanctitatis . fuit igit̄ beata virgo vt dicit Criſ . animatū
dei templū . xp̄m corp̄e et mente ſuſcipiens . de qua ſuſceptione
dicit Petrus Ra . pauet celū . tremunt angeli . creatura nō ſuſti=
net . natura nō ſufficit . et vna puella ſic deū i ſui pectoris tala=
mo recipit . oblectat hoſpitio . vt pacē ↄferat terris . celis gloriā .

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſalutem pditis. vitam mortuis. terrenis et celeſtib⁹ ꝑentelam.
ipſius dei cū carne ꝯmertium. D Secundo ponit quale
obſequm fuerit xp̄o preſtatū in domo recepto. Et p̄mo tangit
Marie obſequiū: Et huic: ſ. Marthe: erat ſoror noīe Maria.
que etiā ſedens ſecus pedes dn̄i .i. ad pedes domi. vbi ſm Criſ.
attenditur diligencia. aſſiduitas. ꝛ ſolercia erga exaudicōem.
et multa reuerencia quā hēbat ad dn̄m: audiebat v̄bum illius
Deu. 34. qui appropinqn̄t pedib⁹ ei⁹ accipiāt de doctrina illi⁹
vbi vt dicit Cirillus. dat nobis documentū. vt in domib⁹ eoꝝ
qui nos ſuſcipiunt. nō iaceamus pigri. ſed eos repleam⁹ diuiſ
doctrinis. Illi vero qui nos recipiunt exeant domū. obuiantes
nobis hylariter. ꝓpter duas cauſas. p̄mo qꝛ edificabant in do=
ctrina. Secundo qꝛ mercedem caritatis recipient. Nota quia
in v̄bis iſtis vite ꝯtemplatiue ꝑacio declarat. Primo quidem
noīe Marie. Maria eñ ſtella maris interp̄tat. vita nanqꝫ acti=
ua in mare p̄ntis ſeculi nauigat actib⁹. fluctat occupacionib⁹. la=
borat in aduſitatib⁹. ꝑiclitatur temptacōib⁹. ſed ſemꝑ recurren=
dum eſt ad ꝯtemplatiuā vitā. que velut ſydus celeſte dirigit
actiones nr̄as. vt ad portū deducātur ſalutis. Rurſus Maria
dura interpretatur. vita vero ꝯtemplatiua actiue dominat. ſicut
ſupior inferiorib⁹. adhuc Maria amaꝝ mare interpretat. qꝛ gu=
ſtantib⁹ ꝑ ꝯtemplacōem quā ſuauis eſt dn̄s. omne quod eſt in
mare p̄ntis ſeculi videtur amaꝝ Item Maria fuit ſoror marthe
ſic ꝯtemplatiua et actiua vita ex eodem ꝯſpectu ꝓducunt. ꝛ ad
eādem tendūt ſortē eterne glorie et celeſtis hereditat. vn̄ Ra
chel ꝯtemplatiua ſoror fuit Lye actiue. Itē Maria ſedebat. b=
contēplatio eſt in quiete et ſilentio mētis. p̄s. Quis dabit mhi
pennas ſicut columbe. et volabo et requieſcā. Sedebat aūt ad pe
des dn̄i. qꝛ actiua laborabat circa dn̄i diſcipulos. ꝯtemplatiua
vero iā tenet deitat. veſtigia in p̄nti. quouſqꝫ in futurā amplex=
etur xp̄m Item ꝯtemplatiua audit verba xp̄i. Hugo de ſancto
victore. ꝯtemplatiua vita orādo interrogat. legendo audit. me
ditādo veritatē ꝯprehendit. E Nota qꝛ beata v̄go rōne
vite ꝯtēplatiue quā excellētiſſime habuit. merito Maria appel
latur. ſecus pedes xp̄i ſedens et audiēs verba eius. Maria qui=
dem dr̄ .i. ſtella maris. vn̄ Ber. ipſa eſt p̄clara eximia et ſtella
ſuꝑ hoc mare magnū neceſſario ſubleuata. micans meritis. illu=
ſtrans exemplis. ne auertas ergo oculos a fulgore huius ſyde=
ris. vt nō obruaris ꝓcellis. Beata etiā v̄go dr̄ domina. qꝛ con=
templatio diuinitat. oīa tranſgredit. p̄s. aſtitit regina a dextris
tuis. in veſtitu deaurato. Dicit amaꝝ mare ꝯtemplando amari=

tudinē paſſionis filii. Tren. 3. repleuit me amaritudinibꝰ. ine-
briauit me abſinthio. Rurſus ipſa fuit amarꝫ mare ꝯtēplatiōe
deitatis ſicut eñ deſiderabat eſſe cū filio. vt omnia pñtis ſeculi
illi amara eſſent ꝑut dr̄ in legenda. ps̄. Renuit ꝯſolari anima
mea. memor fui dei et delectatus ſū. Itē bt̄a virgo in ꝯtēplatōe
ſedebat ad pedes xpi. ſedebat quidēꝫ inquiete fruitionis. ſed ad
pedes eius ꝑ hūilitatem. que hūilitas maxia eſt in ꝯtēplatione
cum eñ creatura eum ꝯtemplat̄ in ꝯpatione tāte celſitudinis:
videt qꝛ ad pedes eſt xpi. vt beata virgo in ꝯtemplatione diui-
na verba audiuit. Luc. 2. Maria conſuabat omnia verba hec.
conferens in corde ſuo. Poſtq̄ꝫ viſum eſt de quiete vite con-
templatiue nunc legit̄ labor actiue vite: Martha aūt ſatagebat
id eſt ſatis agebat. qꝛ feſtinabat. qꝛ ꝑcurrebat. Satis vero agit
qui facit quantū poteſt. et ideo ſatagebat Martha. quia toto
ſuo poſſe oꝑabatur. vñ laborabat et fatigabat̄: circa frequens
miniſteriū .i. circa miſterium quod eſt multū crebrū. ⁊ aſſiduū.
Eccl. 24. inhitatione ſancta coram ipſo miniſtraui. Ecce igitur
diſtinctio actus iſtarū duarum ſororū. Aug. de verbis domini.
laborabit illa. vacabat iſta. illa errogabat. hec implebat̄. erat
eñ maria intēta dulcedini v̄bi dei. intenta erat martha quō pa-
ſcere dñm intēta erat maria quō paſceret̄ a dño. a martha ꝯui-
uiū ꝑabat̄. in cuius ꝯuiuio iā Maria iocūdabat̄. ❡ Nota
qꝛ actiua vita noīe Marthe intelligit̄. dr̄ eñ martha q̄ſi martē
tenēs Mars aūt deꝰ eſt belli. et impugnacōis. vita vero actiua
tenet ꝯtinuum bellum. vexatur a carne. occupatur ſecularibuſ
negocijs. quō regat ſibi ꝯmiſſos. vnde ꝓuideat eis neceſſaria:
quo magiſterio diſcordes reducat ad concordiam. et mille bel-
lorum impugnationibꝰ fatigatur. 2. Cor. 7. nullā requieꝫ ha-
buit caro nr̄a. ſed omneꝫ pugnacōem paſſi. foris pugne intus
timores ꝛc. Item Martha dr̄ ꝓuocans ſiue irritans. qꝛ actiua
vita ꝓuocat mentem ad turbationem ex ſuis multis occupati-
onibꝰ ⁊ aliorꝫ adūſitatibꝰ. 2. Cor. 11. q̇s infirmat̄ et ego nō in-
firmor q̇s ſcandaliſet̄ et ego nō vror Itē Martha dr̄ dñans. qꝛ
vita actiua ita premit curis et anxietatibus. ꝙ tñ non ſuccum-
bit. ſed dominatur. 2. Corinth. 4. In omnibus tribulationem
patimur. ſed non anguſtiamur. apodiamur ſed non deſtituim̄
perſecutionem patimur. ſed non relinquimur. deijcimur. ſed nō
perimus. ſic igitur pugnauit ꝙ vicit Nota quia beata vir-
go fuit Martha ſcd̄m actiuam vitam. laborauit enim circa fre-
quens chriſti miniſterium. Primo nanqꝫ ipſum ſuſcepit in do-
mum vteri virginalis. noueꝫ menſibus eum geſtauit in vtero

in impregnacõe· pepit· pãnis inuoluit ⁊ reclinauit in preſepio·
lacte puriſſimo cibauit· ⁊ fouit honeſtiſſimo gremio· timore He-
rodis cũ eo· fugit in egyptũ· eũ ꝑditũ trib⁹ diebus requiſiuit·
et tandẽ in medio doctorũ repit ſedentẽ in tẽplo· trigintatrib⁹
annis eum ſecuta eſt· quocũq; ierat miſtrans ei· morienti in cru-
ce aſtitit: et corpus ipſius cum multis lacrimis ſepeliuit· omnia
nanq; miſericordie opa que ad vitam actiuaz ptinent· ipſa circa
xp̄m expleuit quaꝝ aliqua enumerat Bernhardus in ſmone
aſſumpcõis dicens· vt breuiter ſex miſericordie opa pcurramus·
beata virgo non quelibet ex nr̄is· ſed ſũmũ dei filium ſuſcepit
in vtero· nudũ carne opuit et pannis eſurientẽ pauit· ſitientẽ
lacte potauit· infirmũ p infanciã nõ ſolum viſitauit· ſed etiaz fo-
uendo leniendo geſtando freqñtauit· et omnia exhibuit huma-
nitatis opa· hec eſt ab Iſaac ſunamitis queſita in omnib⁹ finib⁹
iſrahel vt ſtaret coram rege· et miniſtraret ei· vt dr· 3· Re· 1· c·

Scda pars·

S

Ecundo cum dicitur· Que ſtetit· ponitur interpellatio
Marthe de Marie otio· et tria facit pmo ponit Mar-
the occupacõ· que Martha miſtrãs: ſtetit: multis eñi
curis occupata· nec valens incepta pficere· ſtetit neſci-
ens quid ageret· quod etiaz frequenter actiuis euenit· quia tã-
tis ſupuenientib⁹ vexant occupationib⁹· vt occurrat in mentẽ
cepta relinquere· cedere offitio ꝑlationis· ſecreta petere monaſte-
rii· et oportet mundi ſollitudinẽ poſtponere· vnde legitur Nu-
meri· 11· q Moyſi cura ppl̄i iſrahel intolleranda res viſa eſt· dix-
itq; ad dn̄m· Quare afflixiſti ſeruum tuum· quare non inuenio
graciam coram te· ⁊ cur impoſuiſti pondus vniuerſi populi hu-
ius ſup me· Nunquid ego concepi omnẽ hanc multitudinẽ vel
genui eam· vt dicas mihi nõ poſſum ſolus ſuſtinere omnẽ hunc
populum q: grauis eſt mihi· Sin aũt aliter tibi videtur obſecro
vt interficias me· ⁊ inueniã grãm in oculis tuis· ne tantis affi-
ciar malis· Secundo ponitur Marthe lamẽtatio: Et ait· nõ
eſt tibi cure q ſoror mea reliquit me ſola miniſtrare: tot eñi ne-
gociis occupant actiui et anxiantur· q quaſi videatur deus ip-
ſorũ curã non habere· 1· Cor· 9· Nunquid cura eſt illi de bobus·
boues ſuo ope actiuos ſignificant· nõ tñ relinquit eos ſine cu-
ra qui dixit· Luc· 10· curam illius habe et quodcũq; ſuperoga-
ueris· ego cum venero reddam tibi· Nam vita ꝯtemplatiua lʒ
nõ miſtret exterius· non tñ reliquit actiuã· ſʒ parat ei interi⁹ ꝯtẽ-
placõis ⁊ qetis lectũ· vbi poſt labores qeſcat· ſap· 8· intrãs in
domũ meã ꝯqeſcã cũ illa· nõ eñi hʒ amaritudinẽ ꝯuerſacõ illi⁹